

Предметна програма од прв циклус на студии					
1.	Наслов на наставниот предмет	Детска и превентивна стоматологија			
2.	Код	ДДМ 4104			
3.	Студиска програма	Доктор по дентална медицина			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	УКИМ-Стоматолошки факултет-Скопје Катедра за детска и превентивна стоматологија			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година/семестар	4/7 и 8; 5/9 и 10	7.	Број на ЕКТС кредити	17
8.	Наставник	Проф. Д-р Марија Стевановиќ, проф. Д-р Мира Јанкуловска, проф. Д-р Елизабета Ѓоргиевска, проф. Д-р Ана Сотировска-Ивковска, проф. Д-р Златко Георгиев			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Освоени кредити од предметот Интерна медицина, Педијатрија и Инфектологија			
10.	Цели на предметната програма (компетенции)				
	По ислушаните теоретски часови, одржаните практични вежби и положениот испит, студентот би требало:				
	-да може да изведе преглед, проценка на психолошкиот тип на пациентот и да одреди план на терапија;				
	-да го познава растот и развојот во орофацијалната регија, да ја познава хронологијата на дентицијата кај децата, и да дијагностицира и третира аномалии на забите;				
	-да дијагностицира и третира кариес кај млечни и трајни заби;				
	-да дијагностицира и третира заболувања на пулпата и пародонтот, меките ткива во устата, како и компликации од општи, нутритивни и метаболни пореметувања;				
	-да знае да избере и аплицира адекватен стоматолошки материјал во согласност со индикацијата;				
	-да планира и изведува орално-хируршки интервенции кај деца;				
	-да дијагностицира и третира трауми и компликации од траумите кај деца;				
	-да планира и изведува естетски процедури кај деца;				
	-да планира и изведува протетски интервенции кај деца.				
11.	Содржина на предметната програма				
	Теоретска настава				
	Превентивна стоматологија, предмет, дефиниција, цели и задачи. Орално здравје и категории на орални заболувања, нивоа на превенција, превентивната стоматологија и останатите стоматолошки и медицински дисциплини (2 часа);				
	Орална хомеостаза, улога на плунката во оралната хомеостаза, мукозно-глеѓна бариера, биолошки механизми на одбрана на површината на емајлот, процеси на де- и реминерализација (4 часа);				
	Дентален плак (формирање, состав, метаболни активности, механичка и хемиска контрола) (4 часа);				
	Етиологија на денталниот кариес, хронологија на истражувањата, современа дефиниција на заболувањето, примарни и секундарни фактори во етиологијата на денталниот кариес (2 часа);				
	Влијанието на начинот на исхрана на појавата на оралните заболувања, влијание на исхраната на забите во развој и на забите во функција, улога на шеќерите, замениците на шеќери, масти, протеини и витамини и минерали, кариоген потенцијал на храната (2 часа);				
	Флуор профилаксата и оралните заболувања, хемиски и биолошки особини на флуоридите, распространетост, биокинетика, токсикологија, механизам на кариостатското делување на флуоридите, флуоридите во превенција на денталниот кариес, ендогени, егзогени и комбинирани методи на флуорпрофилакса (4 часа);				
	Методата на залевање на фисури и јамички во превенцијата на денталниот кариес, дефиниција, значење, индикации и контраиндикации, техника на изведување, материјали за залевање (2 часа);				
	Улогата на оралната хигиена во превенцијата на оралните заболувања, (денталниот кариес и пародонтопатијата), прибор за орална хигиена, техники, честота и должина на четкање (2 часа);				
	Дијагностика на ризикот за појава на денталниот кариес, исхрана, орална хигиена, количество, пуферски капацитет, микроорганизми во плунката, Кариограм (2 часа);				
	Ерозија на забите, етиологија, надворешни, внатрешни, биолошки фактори и превенција (1 час);				
	Превентивна и интерцептивна ортодонција, етиологија и превенција на ортодонтските неправилности во пренаталниот и постнаталниот период на животот, предвремен губиток на забите на млечната дентиција, Интерцептивни мерки кај децата на претшколска и школска возраст (1 час);				
	Профилактични мерки во превенцијата на пародонтопатијата, хемиопрофилакса на оралните заболувања (1 час);				
	Превенција на трауматските повреди на забите и вилиците, предиспонирачки фактори,				

примена на штитници (1 час);
Промоција на оралното здравје, стратегии за зачувување и унапредување на оралното здравје, стоматолошка едукација, методи и средства на стоматолошкото воспитување, влијание на мотивационите фактори на стоматолошкото воспитување (2 часа);
Вовед во детска стоматологија, цели, задачи, основни принципи, физиологија на развој на детето (моторен, когнитивен, емоционален, говор, социјален развој, адолесценција). Родителите и нивното влијание на стоматолошкиот третман, однос стоматолог-пациент (1 час);
Стоматолошка работа со деца (поделба на децата во возрастни групи и според однесувањето, работа со деца кои не соработуваат (1 час);
Контрола на болката (1 час);
Стоматолошка заштита на деца со посебни потреби (1 час);
Анамнеза (лични податоци, фамилијарна анамнеза, медицинска и стоматолошка анамнеза). Клинички преглед (екстраорален, интраорален). Понатамошни испитувања (рентген).
Одредување на ризик за настанување на кариес и пародонтално заболување. Принципи на планирање на третман (2 часа);
Раст и развој на орофацијалната регија. Пренатален развој, постнатален развој, развој на забите-одонтогенеза, развој на емајлот, развој на дентинот, развој на корените на забите, развој на забната пулпа и алвеоларниот гребен, развој на трајните заби (3 часа);
Никнување на млечни и трајни заби (фази на никнување, механизам на никнување). Ресорпција на корените на млечните заби. Хронологија на развојот на млечните и трајните заби, обележување на забите (2 часа);
Анатомохистолошки карактеристики на млечни и трајни заби (емајл, дентин, цемент, дентална пулпа, периодонциум) (2 часа);
Морфолошки карактеристики на млечни заби (1 час);
Морфолошки карактеристики на млади трајни заби, анатомски карактеристики на вилиците во развојот кај децата (1 час);
Неправилности во развојот на забите. Општи пореметувања при никнувањето на забите, локални пореметувања при никнувањето на забите, предвремено никнување на забите, закаснето никнување на забите. Пореметување во текот на ресорпцијата на корените (1 час);
Неправилности во бројот на забите, неправилности во големина на забите, неправилности во облик на забите, неправилности во положба на забите, неправилности во боја на забите (1 час);
Неправилности во структурата на забите. Неправилности во структура на забите предизвикани од општи фактори, неправилности во структурата на забите предизвикани од интоксикации, неправилности во структурата на забите предизвикани од наследни фактори. Клинички аспекти (1 час);
Дентален кариес. Развој на кариозна лезија, откривање и дијагноза на кариес. Дијагностички методи (визуелно-тактилно и радиографско испитување) и помошни методи. Класификација на кариес при лекување кај деца и адолесценти. Третман на кариес – неоперативен и оперативен третман (2 часа);
Рентген во детска возраст (1 час);
Индикации за реставративен третман кај млечни заби (карактеристики на кариесот на млечните заби, локализација на кариесот, реставративни техники, материјали за реставрација на млечни заби, длабок кариес). Циркуларен кариес (2 часа);
Кариес на млади трајни заби (класификација, карактеристики, терапија). Дијагноза, залевање на фисури, кариес на мазни површини, апроксимален кариес, длабок кариес. Минимално инвазивна техника, облик на кавитет. Атрауматска реставративна техника. Превентивни композитни реставрации (3 часа);
Заболувања на пулпата и пародонталните ткива кај млечните заби (класификација, етиологија, индикации за лекување, клиничка слика и диференцијална дијагноза на заболувањата на пулпата) (3 часа);
Заболувања на пулпата и пародонталните ткива кај трајни заби (етиологија, индикации за лекување на забите, клиничка слика и диференцијална дијагноза на заболувањата на пулпата и пародонталните ткива) (1 час);
Терапија на заболувањата на пулпата кај забите со незавршен раст на коренот (2 часа);
Материјали во детската стоматологија: средства за тоалета на кавитети, материјали за привремено затворање на кавитети, бази, лајнери, материјали за дефинитивна оптурација на коренските канали, реставративни материјали (композити, глас-јономер цемента, хибридни материјали) (2 часа);
Стоматолошка естетика во детска возраст: изработка на надградби, ламинати, белење на заби (1 час);
Употреба на ласери во детската стоматологија: препарација на кавитети, подготовка за поставување на композити и средства за запечатување на фисури, ендодонција, орално-хируршки третман, LLLT, белење на заби (1 час);
Заболувања на меките ткива во оралната празнина кај децата: повреди на слuzницата (механички, термички, хемиски, зрачења); заболувања на усните: Cheilitis exfoliativa, Cheilitis angularis, Cheilitis glandularis, Melkersson-Rosenthal-ов синдром, Ascher-ов синдром, морфолошки промени; заболувања на јазикот: Lingua geographica, Lingua villosa nigra, развојни аномалии на јазикот (Lingua plicata, Glossitis rhombica mediana, Macroglossia, Microglossia, Aglossia, Lingua bifida, Ankyloglossia) (3 часа);
Заболувања на гингивата: Gingivitis cattharalis, Gingivitis hyperplastica, Gingivitis fibromatosa,

Gingivitis ulcero-necroticans, Gingivitis при никнење, Pericoronitis); заболувања на пародонциумот: етиологија, класификација, терапевски модалитети (2 часа); Орални манифестации на инфективни заболувања: бактериски, вирусни, габични инфекции; орални манифестации на системските заболувања: хематолошки заболувања (заболувања на црвената, белата крвна лоза, заболувања со тенденција за крварење), кожни, кардиоваскуларни, респираторни, ендокрини и ренални, гастроинтестинални заболувања); пореметувања во имунолошкиот систем: примарни, секундарни промени, автоимуни заболувања; пореметувања во метаболизмот; нутритивни пореметувања: недостиг на протеини, калциум и фосфор, магнезиум, поединечни микроелементи, витамини (3 часа); Повреди на забите и потпорните ткива кај деца: епидемиологија, етиологија, постапка при третманот- анамнеза, клиничко испитување, параклинички испитувања, поставување на дијагноза; класификација на повредите (2 часа); Терапевтски процедури при повреди на забите и потпорните ткива кај деца (2 часа); Компликации од повредите на забите и потпорните ткива (1 час); Тумори и цисти во детска возраст (2 часа); Педопротетика во млечна и трајна дентичија; интерцептивна ортодонција (2 часа); Орално-хируршки интервенции кај деца: екстракции на млечни и трајни заби, индикации и контраиндикации, инструментариум, методологија, компликации при и по екстракција на забите, специфични орално-хируршки интервенции кај деца (2 часа); Дентогени инфекции кај деца: етиологија, дијагноза, видови, терапија (1 час); Антибиотици и останати антимикуробни медикаменти во детска возраст: видови, дозирање и модалитети за примена, комбинација на антибиотици, профилактичка администрација на антибиотици (2 часа); Ургентни состојби: алергиски реакции, колапс, хистеричен напад, епилептичен напад, опструкција на airway, хипо- и хипергликемија, хипо- и хипервентилационен синдром (2 часа).

Практична настава

Воведни вежби, Орално здравје и категории на орални заболувања, нивоа на превенција, Прием на пациентот и план за примена на превентивни стоматолошки активности (4 часа) Улога на денталниот плак во настанувањето на денталниот кариес, плак индикатори, начини на механичка и хемиска контрола (4 часа) Орална хигиена, основен и помошен прибор, техника, времетраење, честота на четкање (4 часа) Дијагностика на ризикот за појава на денталниот кариес, исхрана, орална хигиена, количество, пуферски капацитет, микроорганизми во плунката, Кариограм (3 часа) Флуориди во превенција на денталниот кариес, ендо- и егзогени методи, комбинирани методи, домашна и професионална употреба (4 часа) Методи на залевање на фисури и јамички, индикации и контраиндикации, техника на изведување, материјали за залевање (4 часа) Детекција на иницијална кариозна лезија (3 часа) Едукацијата и мотивацијата во промоцијата на оралното здравје, одржување на едукативни предавања и работилници во предучилишни и училишни установи (4 часа) Основни принципи при третман на деца во стоматолошка ординација, однос стоматолог/пациент, однос кон пациентите врз основа на психолошкиот профил, прва посета на детето кај стоматолог (3 часа); Третман на пациенти со посебни потреби и деца со дентофобија (3 часа); Стоматолошки преглед на детето: општа проценка на пациентот, анамнеза - општи податоци, главни тегоби, сегашна болест, лична медицинска историја, фамилијарна анамнеза), клинички преглед (преглед на глава и врат-екстраорален преглед и преглед на оралната празнина- интраорален преглед), поставување на дијагноза, план на терапија, типови на стоматолошки прегледи кај деца, евидентирање и документирање на добиените податоци (4 часа); Техники на рендген снимање, водич за изведување на дентални радиографии, критериуми за евалуација и читање на радиографиите во детска стоматологија, заштита на децата при снимање (3 часа); Контрола на болка при стоматолошки интервенции кај деца: дозвола од родител/старател, документација, индикации и контраиндикации, методи на администрирање на анестезија, компликации (3 часа); Раст и развој во орофацијалната регија, фази и механизам на никнење, ресорпција на млечни заби, хронологија на развој на забите (млечни и трајни), системи за обележување на забите (3 часа); Анатоомохистоморфолошки карактеристики на млечните и трајните заби: сличности и разлики, карактеристики на трајни заби со незавршен раст на коренот (3 часа); Аномалии во никнење на забите: општи и локални, dentitio praecox, dentitio tarda, пореметување во ресорпција на корените на млечните заби (3 часа); Аномалии во бројот, големината, формата, положбата, бојата на забите (3 часа); Аномалии во структурата на забите: предизвикани од општи, локални фактори, интоксикации, наследни фактори, идиопатски аномалии во структурата на забите (3 часа); Клинички третман на денталните аномалии во детска возраст (3 часа); Дентален кариес во детска возраст: обезбедување на суво работно поле, препарација на кавитети кај млечни и трајни заби, третман на циркуларен кариес (4 часа);

		<p>Минимално инвазивен третман на денталниот кариес, атрауматски реставративен третман (АРТ), хемомеханички третман на кариесот, воздушна абразија, ласер (3 часа); Подготовка на кавитетот за реставрација, методи на поставување на реставрациите (4 часа); Употреба на стоматолошките материјали во детската стоматологија: средства за тоалета на кавитети, материјали за привремено затворање на кавитети, бази, лајнери, материјали за дефинитивна оптурација на коренските канали, реставративни материјали (композити, глас-јономер цемнти, хибридни материјали) (2 часа); Терапевтски процедури при заболувањата на пулпата и пародонтот: витални и мортални методи во третманот, третман на заболувањата на пародонтот кај млечните заби (2 часа); Терапевтски процедури при заболувањата на пулпата и пародонтот: витални и мортални методи во третманот, третман на заболувањата на пародонтот кај трајните заби (2 часа); Терапија на заболувањата на пулпата кај забите со незавршен раст на коренот (2 часа); Спроведување на естетски стоматолошки процедури во детска возраст: изработка на надградби, ламинати, белење на заби (2 часа); Примена на ласери во детската стоматологија: препарација на кавитети, подготовка за поставување на композити и средства за запечатување на фисури, ендодонција, орално-хируршки третман, LLLT, белење на заби (2 часа); Стоматолошки третман при заболувања на меките ткива во оралната празнина кај децата: повреди на слuzницата (механички, термички, хемиски, зрачења) (2 часа); Стоматолошки третман при заболувања на усните: Cheilitis exfoliativa, Cheilitis angularis, Cheilitis glandularis, Melkersson-Rosenthal-ов синдром, Ascher-ов синдром, морфолошки промени (2 часа); Стоматолошки третман при заболувања на јазикот: Lingua geographica, Lingua villosa nigra, развојни аномалии на јазикот (Lingua plicata, Glossitis rhombica mediana, Macroglossia, Microglossia, Aglossia, Lingua bifida, Ankyloglossia) (2 часа); Стоматолошки третман при заболувања на гингивата: Gingivitis cattharalis, Gingivitis hyperplastica, Gingivitis fibromatosa, Gingivitis ulcero-necroticans, Gingivitis при никнење, Pericoronitis) (2 часа); Стоматолошки третман при заболувања на пародонциумот: етиологија, класификација, тераписки модалитети (2 часа); Стоматолошки третман кај пациенти со орални манифестации на инфективни заболувања: бактериски, вирусни, габични инфекции (2 часа); Стоматолошки третман кај деца со орални манифестации на системските заболувања: хематолошки заболувања (заболувања на црвената, белата крвна лоза, заболувања со тенденција за крварење), кожни, кардиоваскуларни, респираторни, ендокрини и ренални, гастроинтестинални заболувања) (2 часа); Третман на пациенти со пореметувања во имунолошкиот систем: примарни, секундарни промени, автоимуни заболувања (1 час); Постапка при третирање на пациенти со пореметувања во метаболизмот (1 час); Процедура при третман на деца со нутритивни пореметувања: недостиг на протеини, калциум и фосфор, магнезиум, поединечни микроелементи, витамини (1 час); Стоматолошка процедура при повреди на забите и потпорните ткива кај деца: епидемиологија, етиологија, постапка при третманот- анамнеза, клиничко испитување, параклинички испитувања, поставување на дијагноза (2 часа); Терапевтски процедури при повреди на забите и потпорните ткива кај деца (2 часа); Третман на компликации од повредите на забите и потпорните ткива (1 час); Тераписки опции во третманот на тумори и цисти во детска возраст (1 час); Протетски третман на деца во млечна, мешовита и трајна дентиција (1 час); Орално-хируршки интервенции кај деца: екстракции на млечни и трајни заби, индикации и контраиндикации, инструментариум, методологија, компликации при и по екстракција на забите, специфични орално-хируршки интервенции кај деца (2 часа); Крварење при орално-хируршки интервенции кај деца и третман (1 час); Терапија при дентогени инфекции кај деца (2 часа); Ординирање на антибиотици и останати антимикуробни медикаменти во детска возраст: дозирање и модалитети за примена, комбинација на антибиотици, профилатичка администрација на антибиотици (1 час); Третман при ургентни состојби: алергиски реакции, колапс, хистеричен напад, епилептичен напад, опструкција на airway, токсична реакција на анестотици, cardiac arrest, хипо- и хипергликемија, хипо- и хипервентилационен синдром (2 часа); Интерцептивни ортодонтски процедури (1 час).</p>	
12.	Методи на учење Интерактивна теоретска настава, практична работа во мали групи и други облици на изведување настава.		
13.	Вкупен расположлив фонд на време	510 часа	
14.	Распределба на расположливото време	245 часа предавања, вежби и семинари; 265 часа домашно учење	
15.	Форми на наставните активности	15.1. Предавања - теоретска настава	90 часа

		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	135 часа вежби 20 семинари	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи		
		16.2.	Самостојни задачи		
		16.3.	Домашно учење	265 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови		2 колоквиуми 14 +14 - 20+20 бодови	
		Завршен испит		Усен испит 25-35 бодови	
	17.2.	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)			
17.3.	Активност и учество		Редовност на теоретска настава 4-10 бодови Активност на теоретска настава 0-5 бодови Редовност на практична настава 4-10 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	до 60 бода		5 (пет) F	
		од 61 до 67 бода		6 (шест) E	
		од 68 до 75 бода		7 (седум) D	
		од 76 до 84 бода		8 (осум) C	
		од 85 до 93 бода		9 (девет) B	
		од 94 до 100 бода		10 (десет) A	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	За да добие потпис студентот е потребно да ги исполни обврските за време на теоретската и практичната настава. За да пристапи на завршен испит, треба да ги положи предвидените колоквиуми.			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Студентска анонимна евалуација за предметот и наставниците кои учествуваат во изведување на наставата.			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. Број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Царчев М.	Превентивна стоматологија	Стоматолошки факултет, Скопје
		2.	Д. Белоица	Дечја стоматологија	
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. Број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Вуловиќ М.Д. и сор.	Превентивна стоматологија	Стоматолошки факултет Белград
		2.	G. Koch, S. Poulsen	Pediatric dentistry: A clinical approach	Wiley-Blackwell
		3.	Richard Welbury, Monty Duggal and Marie-Therese Hosey	Pediatric Dentistry	Oxford University Press
		4.	P.S. Casamassimo	Pediatric dentistry: Infancy through adolescence	Elsevier/Saunders
		5.	Б. Бајрактарова	Трајна дентиција: ембиологија и анатомохистоморфологија	
		6.	Б. Бајрактарова	Дентална трауматологија	